Vol 2 Issue 3 Sept 2012 ISSN No :2231-5063

International Multidisciplinary Research Journal

Golden Research Thoughts

Chief Editor
Dr.Tukaram Narayan Shinde

Publisher
Mrs.Laxmi Ashok Yakkaldevi

Associate Editor
Dr.Rajani Dalvi

Honorary
Mr.Ashok Yakkaldevi

Welcome to GRT

RNI MAHMUL/2011/38595 **ISSN No.2231-5063**

Golden Research Thoughts Journal is a multidisciplinary research journal, published monthly in English, Hindi & Marathi Language. All research papers submitted to the journal will be double - blind peer reviewed referred by members of the editorial board.Readers will include investigator in universities, research institutes government and industry with research interest in the general subjects.

Regional Editor

Dr. T. Manichander

International Advisory Board

Kamani Perera
Regional Center For Strategic Studies, Sri Lanka

Janaki Sinnasamy
Librarian, University of Malaya

Romona Mihaila
Spiru Haret University, Romania

Delia Serbescu
Spiru Haret University, Bucharest, Romania

Anurag Misra
DBS College, Kanpur

Titus PopPhD, Partium Christian University, Oradea,Romania

Mohammad Hailat
Dept. of Mathematical Sciences, University of South Carolina Aiken

Abdullah Sabbagh
Engineering Studies, Sydney

Ecaterina Patrascu
Spiru Haret University, Bucharest

Loredana Bosca
Spiru Haret University, Romania

Fabricio Moraes de Almeida
Federal University of Rondonia, Brazil

George - Calin SERITAN
Faculty of Philosophy and Socio-Political Sciences Al. I. Cuza University, Iasi

Hasan Baktir
English Language and Literature Department, Kayseri

Ghayoor Abbas Chotana
Dept of Chemistry, Lahore University of Management Sciences[PK]

Anna Maria Constantinovici
AL. I. Cuza University, Romania

Ilie Pintea,
Spiru Haret University, Romania

Xiaohua Yang
PhD, USA

......More

Editorial Board

Pratap Vyamktrao Naikwade
ASP College Devrukh,Ratnagiri,MS India

R. R. Patil
Head Geology Department Solapur University,Solapur

Rama Bhosale
Prin. and Jt. Director Higher Education, Panvel

Salve R. N.
Department of Sociology, Shivaji University,Kolhapur

Govind P. Shinde
Bharati Vidyapeeth School of Distance Education Center, Navi Mumbai

Chakane Sanjay Dnyaneshwar
Arts, Science & Commerce College, Indapur, Pune

Awadhesh Kumar Shirotriya
Secretary,Play India Play,Meerut(U.P.)

Iresh Swami
Ex - VC. Solapur University, Solapur

N.S. Dhaygude
Ex. Prin. Dayanand College, Solapur

Narendra Kadu
Jt. Director Higher Education, Pune

K. M. Bhandarkar
Praful Patel College of Education, Gondia

Sonal Singh
Vikram University, Ujjain

G. P. Patankar
S. D. M. Degree College, Honavar, Karnataka

Maj. S. Bakhtiar Choudhary
Director,Hyderabad AP India.

S.Parvathi Devi
Ph.D.-University of Allahabad

Sonal Singh,
Vikram University, Ujjain

Rajendra Shendge
Director, B.C.U.D. Solapur University, Solapur

R. R. Yalikar
Director Managment Institute, Solapur

Umesh Rajderkar
Head Humanities & Social Science YCMOU,Nashik

S. R. Pandya
Head Education Dept. Mumbai University, Mumbai

Alka Darshan Shrivastava
Shaskiya Snatkottar Mahavidyalaya, Dhar

Rahul Shriram Sudke
Devi Ahilya Vishwavidyalaya, Indore

S.KANNAN
Annamalai University,TN

Satish Kumar Kalhotra
Maulana Azad National Urdu University

Address:-Ashok Yakkaldevi 258/34, Raviwar Peth, Solapur - 413 005 Maharashtra, India
Cell : 9595 359 435, Ph No: 02172372010 Email: ayisrj@yahoo.in Website: www.aygrt.isrj.org

Golden Research Thoughts
Volume 2, Issue. 3, Sept. 2012
ISSN:-2231-5063

Available online at www.aygrt.net

ORIGINAL ARTICLE

संयुक्त राष्ट्रसंघ – एक अवलोकन

प्रा. तळणीकर एस. जी.

सहा.प्राध्यापक व विभाग प्रमुख, राज्यशास्त्र विभाग,तोष्णीवाल कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सेनगांव .

प्रस्तावना:

24 आक्टोंबर 1945 रोजी 50 देश एकत्र येवून संयुक्त राष्ट्रसंघाची स्थापना झाली. देशा देशामधील युध्द सामूहिक संरक्षण व्यवस्थेव्दारे समाप्त व्हावे माणसाला न्याय मिळावा, आंतरराष्ट्रीय कायदा सुरक्षित रहावा आणि सामाजिक विकास व्हावा हया उदिष्ट पुर्तीसाठी संयुक्त राष्ट्रसंघाची स्थापना झाली आहे. संयुक्त राष्ट्रसंघ स्थापनेच्या जाहीरनाम्यात म्हटले आहे की, आम्ही संयुक्त राष्ट्रातील नागरीक अशी प्रतिज्ञा करतो की दोनदा भडकलेल्या जागतिक महायुध्दातून सर्व मानवी समाज ज्या भयानक अशा परिस्थितीतून भरडला गेला अगणित दुखांना सामोरे गेला त्या परीस्थितीतुन पुढे येणाऱ्या पिढयांना वाचवावे आणि मुलभूत मानवी हक्कावरील आपला विश्वास दृढ करावा माणसाला माणूस म्हणून प्रतिष्ठा प्राप्त करूण दयावी. सर्व लहान मोठया देशातील स्त्री–पुरूष दोघांना समान दर्जा दयावा आणि अशी स्थिती आणावी की ज्यात आंतरराष्ट्रीय व्यापारी करारामधून मान्य झालेल्या अटींचे पालन व्हावे आंतरराष्ट्रीय कायद्याचे पालन व्हावे आणि स्वातंत्र्य खऱ्या अर्थाने उपभोगून सामाजिक प्रगती व्हावी या उद्‌देशाने सहिष्णूतेच्या तत्वाचे पालन करावे. समंजस शेजारी म्हणून देशादेशांनी शांततेत रहावे, आपले ऐक्य बळकट करावे. प्रत्येक देशाला सुरक्षितपणे जगता यावे आणि शस्त्रास्त्रांचा वापर न करता एकमेकांच्या हितासाठी आंतरराष्ट्रीय योजनेचा वापर सर्व लोकांच्या आणि सामाजिक प्रगतीसाठी केला जावा यासाठी आमची सर्व ताकद पणाला लावू.

संयुक्त राष्ट्रसंघाचे महत्वाचे विभाग:

1) सर्व साधारण सभा
2) संरक्षण मंडळ
3) आर्थिक आणि न्यायालय
4) विश्वस्त मंडळ
5) आंतरराष्ट्रीय न्यायालय
6) सचिवालय

1) सर्व साधारण सभा :

सर्व साधारण सभा ही कुठल्याही विषयावर चर्चा करण्याचे मुख्य केंद्र आहे. सर्व सभासद देशांच्या प्रतिनिधीला एक मत असते. शांतता आणि संरक्षण, नवीन सभासद देशांना प्रवेश बजेटचे प्रस्ताव यासारख्या महत्वाच्या विषयावर निर्णय होण्यासाठी दोन तृतियांश बहूमत आवश्यक असते. इतर बाबीबद्‌दल साध्या बहूमताने निर्णय होवू शकतो. सर्व साधारण सभेत नवीन अध्यक्ष, 21 उपाध्यक्ष आणि सभेच्या सात समित्यावरील चेअरमन निवडले जातात.

2) संरक्षण मंडळ :

संरक्षण मंडळाचे मुख्य कार्य आंतरराष्ट्रीय शांतता आणि संरक्षण कायम ठेवणे हे असते. या कौन्सिल मध्ये 15 सदस्य सभासद असतात. त्यातील चीन, फ्रान्स, रशिया, इंग्लंड आणि अमेरिका हे पाच कायम सभासद व बाकीचे दहा दोन वर्षाच्या काळासाठी सर्वसाधारण सभेने निवडलेले असतात. महत्वाच्या प्रश्नावर नउ मते पडावी लागतात. त्यांना पाच कायम सभासद देशांची संमती असावीच लागते यालाच व्हेटो अधिकार असे म्हटले जाते. करार पत्राप्रमाणे संयुक्तराष्ट्र संघाच्या सर्व सभासद देशावर संरक्षण मंडळाचे निर्णय बंधनकारक असतात.

संयुक्तराष्ट्र संघाच्या तत्वाप्रमाणे आंतरराष्ट्रीय सलोखा कायम ठेवणे, देशा देशामध्ये झालेल्या वादांची तपासणी करणे करार करण्यासाठी किंवा करार रद्‌द करण्यासाठी एखादा सभासद देशाला भेट देणे आणि त्यांना

Please cite this Article as : *प्रा. तळणीकर एस. जी.* , *संयुक्त राष्ट्रसंघ – एक अवलोकन* **: Golden Research Thoughts (Sept. ; 2012)**

आर्थिक तरतूद करावयास लावणे, दुसऱ्या देशावर हल्ला करणाऱ्या देशाविरूध्द सैनिकी कारवाई करणे. नवीन सभासद करण्यासाठी शिफारस करणे ही संरक्षण मंडळाची कामे असतात. संरक्षण मंडळ कायमचे कार्यरत असते. सभासद देशांच्या प्रतिनिधींना संयुक्त संघाच्या मुख्य ठिकाणी नेहमी हजर राहणे आवश्यक असते.

3) आर्थिक आणि सामाजिक मंडळः

संयुक्तराष्ट्र संघाचे आर्थिक आणि सामाजिक कार्य यांचा समन्वय साधण्यासाठी हे मंडळ स्थापन झाले मंडळाचे 54 सभासद 3 वर्षाच्या कालावधीसाठी असतात दरवर्षी 18 सभासदांची 3 वर्षासाठी निवडणूक होते. आधीच्या 18 जणांची जागा हे लोक घेतात. जागतिक स्तरावरील आर्थिक आणि सामाजिक प्रश्नावर चर्चा करण्याचे व्यासपीठ म्हणून हे मंडळ कार्य करते. अशा प्रश्नावर अभ्यास करून त्यावर कोणती धोरणे असावीत याची शिफारस करणे सांस्कृतीक, शैक्षणिक, आरोग्य विषयक प्रश्नावर अहवाल बनवणे, मानवी हक्क अबाधित रहावे आणि सर्वांना मूलभूत स्वातंत्र्य असावे यासाठी प्रयत्न करणे ही या मंडळाची कामे असतात.

4) विश्वस्त मंडळ :

विश्वस्त पध्दतीखाली विश्वस्त म्हणून नेमल्या गेलेल्या देशांचे किंवा काही भागाचे काम पाहणे, तेथील लोकांच्या शासनाचे विकासाचे आणि स्वातंत्र्याचे प्रश्न अभ्यासणे ही कार्ये या मंडळाची असतात. सर्वसाधारण सभेच्या अधिकारात हे मंडळ कार्य करते.

5) आंतरराष्ट्रीय न्यायालयः

आंतरराष्ट्रीय न्यायालय हे संयुक्तराष्ट्र संघाचे प्रमूख न्यायालयीन कार्य आहे. सर्वसाधारन सभा व संरक्षण मंडळ दोन्ही विभाग काही कायदेशीर बाबीवर या न्यायालयाकडे सल्ला मागू शकतात. दुसऱ्या मंडळाला हा अधिकार सर्वसाधारन सभेने दिल्यास मिळू शकतो. त्यांच्या कार्या संबंधात ही बाकीची मंडळे या न्यायालयाकडे सल्ला मागू शकतात. सर्वसाधारन सभा आणि संरक्षण मंडळ यांनी निवडूण दिलेले 15 न्यायाधिश या न्यायालयात असतात. मतदान स्वातंत्रपणे होते. त्यांची निवड त्यांच्या शैक्षणिक दर्जावर होते. न्यायाधिश 9 वर्षासाठी निवडले जातात. एकाच देशातील दोन व्यक्तीची निवड होत नाही. नेदरलँड मधील हेग येथे हे न्यायालय असते.

6) सचिवालयः

संयुक्तराष्ट्र संघाच्या मुख्य कार्यालयात संघटनेचे रोजचे कामकाज पाहिले जाते. इतर मंडळाने ठरवलेले कार्यक्रम आणि धोरणे हे सचिवालय अमलात आणते. सेक्रेटरी जनरल यांची नियुक्ती सर्वसाधारण सभेकडून 5 वर्षाच्या कालावधीसाठी होते. श्री ट्रीगवेलाय हे नॉर्वे देशाचे पहिले सेक्रेटरी जनरल होते. ते 1945 ते 1953 या काळात या पदावर होते. सध्या बान कीन मून दक्षीन कोरियाचे जनरल सेक्रेटरी आहेत.

संयुक्तराष्ट्र संघाचे बजेटः

दोन वर्षातून एकदा हे बजेट सर्वसाधारण सभेत मंजूर होते. या निधीसाठी प्रत्येक सभासद देशाने किती आर्थिक भार उचलावा हे ठरवण्यासाठी सभासदांची एक समिती नियुक्त केलेली असते. सर्वसाधारण सभेने नेमूण दिलेल्या निकषावर ही समिती प्रत्येक देशाचा भाग ठरवते प्रत्येक सभासद देशाची खरी क्षमता विचारात घेवून हे प्रमाण ठरवलेले असते. कमीत कमी 0.1 टक्का आणि जास्तीत जास्त 25 टक्के इतके प्रमाण असते. या बजेटच्या बाहेर ही काही कार्यासाठी निधी उपलब्ध होतो. संयुक्तराष्ट्र विकास कार्यक्रम, जागतिक निधी कार्यक्रम, संयुक्तराष्ट्र बालकनिधी वगैरे कार्यक्रमासाठी बजेट मंजूर होते.

युनिसेफ (United Nations Children's Fund):

संयुक्तराष्ट्र संघ बालक निधी :– ही अनेक वर्षे कार्यरत असलेली एक वैशिष्टयपूर्ण संघटना आहे. बालकांचे संरक्षण, विकास आणि जीवनमान उंचावणे यासाठी युनिसेफ कार्य करते. जगातील सर्व गरजू बालकासाठी हा निधी काम करतो. या निधीला 1965 चा नोबेल पुरस्कार प्रदान करण्यात आला.

संयुक्तराष्ट्र संघाच्या आंतर सरकारी एजन्सी :– विशेष कराराने अस्तित्वात आलेल्या संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या आंतर सरकारी एजन्सी हया वेगळया स्वतंत्र संघटना असतात. आणि संयुक्तराष्ट्र संघाबरोबर समन्वय यंत्रने मार्फत कामे करतात. या संघटना खालील प्रमाणे आहेत.

1) आंतरराष्ट्रीय कामगार संघटना 2) अन्न आणि कृषी संघटना संयुक्तराष्ट्र संघाची शैक्षणिक, वैज्ञानिक आणि सांस्कृतिक संघटना 3) जागतिक आरोग्य संघटन 4) विश्व बॅक 5) आंतरराष्ट्रीय विकास परिषद 6) पुनर्रचना विकास बॅक 7) आंतरराष्ट्रीय विकास संघ 8) आंतरराष्ट्रीय वित्त मंडळ 9) आंतरराष्ट्रीय नाने निधी 10) संयुक्तराष्ट्र औद्योगीक विकास संघटना या व्यतिरिक्त संयुक्त राष्ट्राशी निगडीत अनेक इतर संस्था आहेत. दरवर्षी त्या आर्थिक आणि सामाजिक कौन्सिलकडे आपले अहवाल देतात. आंतरराष्ट्रीय नागरी विभाग संघटना जागतिक पोस्टल युनियन, आंतरराष्ट्रीय

नाविक संघटना, जागतिक बुध्दिमंत संपत्ती संघटना, जागतिक कृषी विकास निधी, आंतरराष्ट्रीय टेलिकम्युनिकेशन युनियन, जागतिक स्वामान खाते संघटना.

संयुक्तराष्ट्रमध्ये भारतीयः

1953 मध्ये श्रीमती विजयालक्ष्मी पंडित यांची सर्वसाधारण सभेची आठवे अध्यक्ष म्हणून एकमताने निवड केली हेग येथील आंतरराष्ट्रीय न्यायालयात श्री.बी.एन.राव आणि डॉ. नागेंद्र सिंग या दोघांनी न्यायाधिश म्हणून काम केले. युनोस्कोमध्ये डॉ. राधाकृष्णन यांनी अध्यक्ष म्हणून सर्वात मोठया मानाचे पद भूषविले होते.

Publish Research Article
International Level Multidisciplinary Research Journal
For All Subjects

Dear Sir/Mam,

We invite unpublished Research Paper,Summary of Research Project,Theses,Books and Book Review for publication,you will be pleased to know that our journals are

Associated and Indexed,India

- ✶ International Scientific Journal Consortium
- ✶ OPEN J-GATE

Associated and Indexed,USA

- EBSCO
- Index Copernicus
- Publication Index
- Academic Journal Database
- Contemporary Research Index
- Academic Paper Databse
- Digital Journals Database
- Current Index to Scholarly Journals
- Elite Scientific Journal Archive
- Directory Of Academic Resources
- Scholar Journal Index
- Recent Science Index
- Scientific Resources Database
- Directory Of Research Journal Indexing

Golden Research Thoughts
258/34 Raviwar Peth Solapur-413005,Maharashtra
Contact-9595359435
E-Mail-ayisrj@yahoo.in/ayisrj2011@gmail.com
Website : www.aygrt.isrj.org